

234. BEFAAMD, BEROEMD, VERMAARD, BERUCHT.

Algemeen bekend.

Befaamd kan zowel in gunstige als in ongunstige zin gebruikt worden en betekent dus : ongunstig of gunstig bekend. Het is echter minder sterk dan *beroemd* of *berucht*.

Beroemd heeft altijd een gunstige betekenis; het duidt aan, dat men roem verworven heeft door grote of edele daden, door loffelijke eigenschappen, door wetenschap, enz.

Vermaard wordt gezegd van een persoon of een zaak, die grote bekendheid verworven heeft door een of andere bijzonderheid.

Berucht heeft altijd een slechte betekenis en wil zeggen : ongunstig bekend.

Onder alle volkeren befaamd.

De beroemde mannen uit onze geschiedenis. Rubens en Van Dijk zijn beroemde schilders.

De vermaarde processie van Echternach. Lourdes is een vermaarde belevaartplaats.

Door dat werk is hij berucht geworden.

235. BEGAAFD, TALENTVOL, GENIAAL, BEKWAAM, VERNUFTIG.

Begaafd, talentvol en geniaal duiden, in stijgende lijn, op het bezit van een rijke natuurlijke aanleg.

Begaafd betekent gewoon : aangeboren talent bezittende.

Talentvol wil zeggen : met veel talent, met een grote natuurlijke begaafdheid.

Geniaal is bedeeft met genie, met een hoogbegaafde, oorspronkelijke, scheppende geest, inzonderheid met betrekking tot wetenschap, kunst, enz.

Bekwaam heeft vooral betrekking op de geschiktheid, die iemand ten gevolge van verworven of aangeboren hoedanigheden voor iets bezit.

Vernuftig duidt op geestigheid met daarmee gepaard gaande vindingrijkheid.

Stel u gerust, er hebben reeds verschillende begaafde jongelieden in onze eedeleren plaats genomen. Zij is zeer begaafd; ze schrijft en dicht met talent.

Als een talentvol redenaar zich horen deed. Feiten die genoegzaam aantonen, dat het de Oranjepartij aan talentvolle en door ondervinding en studie gerijpte mannen ontbrak.

Maurits behoort niet tot die geniale veldheren, die in hun proefstuk reeds een meesterstuk leveren. (FRUIN) Hij bezat de aangeboren botanische zin van een geniaal dilettant.

Hij hoort, dat er in een buitenstad een zeer bekwaam persoon is, die in genees- en heelkunde beide uitmunt. Bekwame mannen, die naar zijn geest het land regeerden.

Hij is een zeer vernuftig man. Een vernuftig uitgedacht plan.

236. BEGAAN, PLEGEN.

Verrichten, doen, doch in slechte betekenis.

Plegen is sterker dan *begaan* en veronderstelt opzet.

Een misstap begaan.

Een misdrijf plegen. Een strafbaar feit plegen.

237. BEGERIG, HEBZUCHTIG, INHALIG, SCHRAAPZUCHTIG.

Overdreven verlangend naar en gehecht aan tijdelijke goederen.

Begerig drukt deze gedachte het zachtst uit.

Hebzuchtig is hij, die behept is met een sterke begeerte naar het bezit van (veel) geld of goed en verlangt dit bezit steeds te vermeerderen, zonder daarbij aan de belangen van anderen te denken.

Inhalig is hij, die vervuld is van, gedreven door de begeerte om zoveel mogelijk te bemachtigen en die van elke gelegenheid gebruik maakt om zijn voordeel ermede te doen. Terwijl *hebzuchtig* meer duidt op een eigenschap van het karakter, wijst *inhalig* meer op een daad, waaruit die hebzucht spreekt.

Schraapzuchtig is hij, die behept is met een hinderlijke neiging tot schrapen, t. w. tot het gretig bijeenbaren van geld en goed.

(In nauw verband hiermede staan; *karig, schriel, gierig, vrekig*. Zie aldaar.)

Wat zijt ge weer begerig!

Zo'n hebzuchtige vrek. Wat is hij toch een hebzuchtig mens! Zijn hebzuchtig en eigenbelang-zoekend karakter.

Ge moet niet zo inhalig zijn en altijd het meeste voor u zelf willen hebben. Wat is hij weer inhalig! hij probeert altijd meer dan een ander te krijgen. Galfart schold zijn aanstaande zwager uit voor een inhalige vrek.

Een schraapzuchtige, die zijn geld tot de laagste slavernij heeft vernederd. De koele berekende, verziende en schraapzuchtige Hendrik VII.

238. BEGIN, AANVANG, AANHEF.

Voor *begin* en *aanvang*, zie *beginnen* en *aanvangen*.

Begin wordt toegepast op tijd en ruimte, **aanvang** wordt hoofdzakelijk op de tijd toegepast.

Aanhef wordt meer in hogere stijl gebruikt en dan meestal om een handeling aan te duiden, waarbij het een of ander geluid gehoord wordt.

Het begin van de straat. Het begin van de onderhandelingen. Alle begin is moeilijk.

In de aanvang dezer eeuw. In de aanvang van deze verhandeling. Men heeft reeds met de voorbereidende werkzaamheden een aanvang gemaakt.

De aanhef van een gezang. De aanhef van zijn rede luidde aldus. De aanhef van een betoog te vinden, is waarlijk een arbeid.

239. BEGINNEN, AANBINDEN.

Beginnen is gewoon met iets een aanvang maken.

Aanbinden is beginnen en krachtig doorzetten.

We zullen morgen met dat nieuwe werk beginnen.

Een onderhandeling aanbinden. De strijd aanbinden.

240. BEGINNEN, AANVANGEN.

Beide woorden hebben dezelfde betekenis, maar verschillen in het gebruik.

Beginnen is het gewone woord in de dagelijkse omgangstaal.

Aanvangen behoort in het algemeen meer tot de hogere stijl.

Wanneer er sprake is van het aanvangen van een werk, kan men *beginnen* of *aanvangen* gebruiken.

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

